

Marco Polo

1254: Marco Polo bliver født.

1269: Marco Polos far Niccolo og farbror Maffeo vender hjem til Venedig fra en rejse til Kina.

Marco ser sin far for første gang.

1271: Marco Polo sejler med sin far og onkel fra Venedig til Kina.

1275-1292 Marco Polo rejser i Asien i Kublai Khans tjeneste.

1293: Poloerne og prinsesse Kokachin drager af sted mod Iran.

1295: Marco Polo vender tilbage til Venedig.

1298-1299: Marco Polo holdes fanget i Genova. Her dikterer han bogen ”Beskrivelse af Verden” til sin medfange Rustichello fra Pisa i Italien.

1324: Marco Polo dør.

Tag denne bog! I kejsere og konger, hertuger, grever, riddere, gode borgere og alle andre, der vil kende noget til menneskeslægtens mange arter og til de mærkværdigheder, der findes i alverdens forskellige egne. Tag denne bog og få den læst højt for jer!

Her står om alle de underværker og besynderligheder, der findes i Armenien og Persien, tatarernes land og Indien og mange andre områder. Disse ting vil blive berettet i vores bog i præcis den rækkefølge, som de blev fortalt af hr. Marco Polo, en klog og ædel borger fra Venezia, som har set det hele med sine egne øjne.

På denne storladne måde indledes Marco Polos bog ”Beskrivelse af Verden” eller som den kaldes i dag ”Marco Polos Rejser”. Bogen er dikteret af Marco selv, men altså nedskrevet af Rustichello, som var en forfatter fra Pisa i Italien.

Her ses Marco Polo, eller som tegneren mente, at Marco så ud. Der findes nemlig ikke noget samtidigt portræt af ham. På hans tid var det ikke almindeligt, at købmænd lod sig portrættere. Tegningen stammer fra den første tyske udgave af hans bog, trykt i Nürnberg 1477.

De store kina-farende vender hjem til Venedig

Året er 1295, stedet er Venedig. Tre mænd ankommer til et af byens store huse og banker på. De påstår, at de er de to brødre Maffeo og Niccolo og Niccolos søn Marco fra Polo-familien. I Venedig havde man opgivet at se dem igen. Deres slægtninge troede, at de var døde ude i Asien på den lange rejse, de forlod Venedig for at foretage mange år tidligere. (Hvordan kunne man dog tro andet, der var jo ingen, der havde hørt fra dem i mange år.) Her stod de så iklædt laser, men i sømmene var der indsyet juveler, perler og ædelstene. Poloerne var vendt hjem til Venedig med store rigdomme efter de 24 års rejse, hvorpå de nåede længere end deres forgængere.

Marco Polo rejste sammen med sin far og farbror gennem Mongoliet og ind i det centrale Kina og helt til Kublai Khans by, det nuværende Beijing. Han blev efter sigende Khanens betroede mand og nåede at blive guvernør over en kinesisk by. Dog skal det siges, at historikere og andre forskere ikke er helt enige om, hvor stor en position han fik hos Kublai Khan.

Marco Polo - en dreng i Venedig

I 1269 var Marco Polo 15 år gammel og boede i byen Venedig, der ligger i Italiens nordøstlige del. På det tidspunkt var Venedig den rigeste handelsnation i hele den vestlige verden. De venetianske købmænd var blandt de rigeste mænd i hele verden.

Venedig var noget specielt. Ud over at være en rig by fuld af prægtige huse og paladser, så var byen også fuld af vand. Byen er nemlig bygget på mere end 100 øer og de kanaler, der dannes imellem øerne, udgør byens gader. På den måde kunne byens beboere sejle helt hen til deres dør. Når Marco gik rundt i byen, så benyttede han alle de små og store broer, der førte over kanalerne, og på den måde bandt byen sammen.

På sin vej gennem byen mødte Marco søfolk fra Afrika, de arabiske lande og hele Europa. De kom alle til Venedig for at handle. Marco tænkte på sin far og onkel, som havde været væk i mange år. De rejste før, han blev født, og ingen i Venedig vidste, om de stadig var i live.

De var taget til Kina for at opkøbe silke og krydderier, som kunne sælges med stor fortjeneste i Venedig. Man havde hørt fra andre købmænd, at de to mænd var taget dybt ind i Asien, hvorfra det var umuligt at vende tilbage p.g.a. krigeriske stammer.

Men netop dette år i 1269 vendte Marcos far Niccolo og farbror Maffeo hjem efter den lange rejse. De var ganske uskadede, men ældre efter de mange år væk hjemmefra.

Og så af sted igen

Brødrene Polo mødte den mægtige hersker Kublai Khan i hans by Khanbalig, der i dag hedder Beijing. Den store Khan var mongolernes hersker, men han rådede også over det erobrede Kina. Mongolerne bor i Mongoliet, men på Marco Polos tid havde de erobret et kæmpe område. De var ikke et folk, men mange stammer med hver deres ledere. Kublai Khan var overhovedet for alle mongolstammerne. Kublai Khan var nysgerrig og meget interesseret i kristendommen. Derfor bad han brødrene Polo om at rejse til Paven og bede ham om noget hellig olie fra Den Hellige Gravs kirke i Jerusalem. Han bad ligeledes Paven om at sende ham 100 missionærer, så de kunne udbrede kristendommen i Kina. Storkhanen gav dem begge en guldplade med hans tegn på, så de kunne færdes frit i hans rige og få den fornødne forplejning.

Få år efter brødrenes hjemkomst til Venedig tog de af sted igen for at opfylde stor-khanens ønsker. I 1271 sejlede de fra Venedig. Denne gang tog de Marco med på det store eventyr. De havde et brev med fra Paven, som desværre ikke kunne skaffe de 100 missionærer, men sendte to munke i stedet, og første stop på rejsen var Jerusalem, hvor de hentede den hellige olie til Khanen.

I Europa på Marco Polos tid havde man forskellige forestillinger om, hvordan folk over mod øst så ud. Det havde kineserne også om europæerne. Sjovt nok minder de meget om hinanden. Fra Nürnberg Kroniklen 1493.

Rejsen blev lang og farefuld, tre og et halvt år tog den. Den gik via Bagdad til Hormuz. Her skulle de have været med et skib til Kina, men valgte at rejse videre ad landvejen. Vejen gik gennem den persiske ørken Kerman og op i de gølge bjerge i Badakshan, det nuværende Afghanistan. Her blev de et år, så Marco kunne komme sig efter en sygdom, han havde pådraget sig på rejsen.

Så fortsatte de til Verdens Tag, som er bjerge i 6000 meters højde. Derefter drog de ad den gamle sydlige karavanerute gennem det nordlige Kashmir – hvor ingen europæer satte fod igen før i 1800-tallet - og derefter videre østpå til randen af Gobi-ørkenen. De gjorde holdt i Lop, som er en by i den vestlige kant af ørkenen. Byen var kendt for at være det sted handelsmænd og andre vejfarende

stoppede for at købe nye forsyninger og samle kræfter til den videre færd. Da de var kommet tværs over denne ørken, kom de til Tangut i Kinas nordvestlige hjørne, og derfra tog de videre over de mongolske stepper til Kublai Khans hof i det nuværende Beijing.

Poloerne rejste ikke alene; de søgte sammen med andre i karavaner, fordi det var mere sikkert at rejse flere sammen. Det forhindrede dog ikke, at Poloerne var udsat for overfaldsforsøg undervejs, og de måtte ride alt, hvad remmer og tøj kunne holde. Rejsen foregik til hest eller på kamelryg og var ofte meget anstrengende.

Marco Polos rejse i grove træk.

Marcos møde med den mægtige khan

Den mægtige Kublai Khan herskede over mange forskellige folk. Han havde ry for at være en klog leder, der var meget åben overfor andre kulturer og religioner.

Kublai Khan modtog de tre Poloer som gamle venner, og khanen blev glad for den hellige olie, de medbragte. Det siges, at Kublai Khan hurtigt tog Marco til sig, fordi han kunne lide Marcos gode evne til at iagttage og beskrive. Det er den evne, der i dag kommer os til gode i hans bog, som vi kan læse ligesom andre før os.

Marco selv var også meget betaget af Kublai Khan og hans magt. Han skriver i sin bog:

Jeg er nu nået til det punkt i vores bog, hvor jeg vil fortælle om den nuværende stor-khans vældige bedrifter. Titlen khan betyder "fyrsternes fyrste" på vores sprog. Og han har sandelig ret til den titel. Alle bør vide, at denne stor-khan er den mægtigste mand helt fra Adams tid og op til dette nu; han er mægtigst, både når det gælder antallet af undersåtter og rigets størrelse og rigdommenes mængde.

Jeg vil gøre det aldeles klart for jer, at det her er den rene og skære sandhed, så alle bliver overbevist om, at han er den største hersker, verden nogen sinde har kendt.

Marco var meget imponeret af stor-khanens måde at herske på, ligesom han også var fascineret af det mægtige rige. Kublai Khan derimod mente også, at han kunne anvende Marco Polos evner til fordel for rigets bedste. Marco blev sendt ud i forskellige ærinder for khanen, og på disse opgaver sørgede han for at holde øjne og ører åbne, så han kunne berette videre til Kublai Khan. Khanen

ville meget gerne høre om, hvordan de forskellige dele af hans rige levede og klarede sig. Marco vidste, at khanen var videbegærlig, så han sørgede for at indsamle disse informationer og give dem videre. På den måde blev han efterhånden uundværlig for khanen; det er det indtryk man får, når man læser Marco Polos egen bog.

Mongolernes rige var ikke blot stort, men også storslået. Kublai Khan omgav sig med megen luksus og rigdomme i de mange paladser. Marco Polo beskriver Kublai Khans sommerpalads i Shang-tu på følgende måde:

”et kæmpepalads bygget af marmor og andre skønne sten. Alle sale og kamre er forgyldt. Hele bygningsværket er utrolig rigt udsmykket.

Den ene ende af paladset går ind til midten af byen; en anden ende når helt ud til bymuren, og på det sted findes der en ekstra mur (uden for bymuren, men i forlængelse af paladset). Den er 30 kilometer lang og omkranser en park, hvor kilder og bække veksler med plæner.

Den eneste indgang til parken er gennem paladset, og storkhanen bruger området til at holde dyr af alle slags, som f.eks. hjort, kronstyr og råbuk. De tjener til føde for de jagtfalke og andre rofugle, han holder i bur. Jagtfalke alene har han 200 af!

Én gang om ugen kommer han i egen person og tilser dem i deres bure. Det sker også tit, at han rider ind i parken med en leopard siddende bag på hesten. Når det passer ham, bliver den sluppet løs og nedlægger en hjort eller en buk, som så bliver givet som foder til jagtfalkene.

Disse ting gør han for fornøjelsen og sportens skyld.

Midt i den aflukkede park findes en smuk lille skov, hvor storkhanen har bygget endnu et enormt palads. Det er udelukkende opført af rør (bambusrør), men indvendig er det forgyldt og pyntet med dygtigt udskårne dyr og fugle. Hele paladset er båret af søjler, der er forgyldte og lakerede. På hver søjle står der en drage, som har omslynget pillen med sin hale og holder taget oppe i sine udstrakte forben. Også loftet er lavet af rør, men det er lakeret så grundigt, at det er vandtæt.

Lad mig forklare lidt om, hvordan dette palads er bygget. For det første må man vide, at disse rør er mere end tre håndsbredder i omkreds og ti til femten favne lange. De bliver flækket midt på fra knæ til knæ (altså bambusrørets særlige leddeling), så der kommer to flækker ud af det. Disse bambusspån er tykke nok og lange nok, ikke bare til tagdækning, men også til alle andre formål. Paladset er udelukkende bygget af den salgs rør. Hver eneste spån er sømmet fast, så den ikke skal blæse væk. Og storkhanen har fået det lavet sådan, at paladset kan flyttes, når som helst han lyster. Det er nemlig holdt oppe af barduner – mere end 200 snore af silke!”

Det nuværende Beijing var Kublai Khans hovedstad om vinteren.

Tegningen viser, hvordan der kunne have set ud, da Marco Polo besøgte den.

På special opgave for storkhanen

Marco Polo tjente stor-khanen i 17 år. Det blev med tiden sværere og sværere for Marco, hans far og onkel at forlade Kublai Khans hof. Det siges, at stor-khanen ikke var meget for at give slip på Marco, fordi han havde så meget nytte af hans arbejde, og den viden han indsamlede. Hvad Niccolo og Maffeo fordrev tiden med, fortæller historien intet om. Sandsynligvis drev de handel og blev meget rige på juveler og guld. Poloerne har ikke bare været gæster i 17 år. De må have haft deres eget hjem og arbejde, måske endda koner og børn. Det kan vi kun gætte om, da der ikke står noget om Marcus privatliv i hans bog.

For Kublai Khan var det nødvendigt at være i konstant kontakt med hver en afkrog af riget for at holde sammen på det; men det skete, at det blev nødvendigt at nedkæmpe oprør, der til tider blev startet af hans egne slægtninge.

Stor-khanen var frygtindgydende, når han viste sig for sine fjender på toppen af mægtige krigselefanter. Marco fortæller: *Han stod øverst oppe på et trættårn – fyldt med armbrøstfolk og bueskytter – et tårn, der blev båret af fire elefanter iført svært læderpanser draperet med klæde af silke og guld. Højt over hovedet på ham – så højt, at det kunne ses til alle sider – svævede hans banner med Solens og Månens tegn.*

Nogle af de rejser Kublai Khan sendte Marco ud på, gik til fjerne egne af det mægtige rige. Den første store rejse for khanen gik til Kara-jang, som i dag hedder Yunnan og er en grænseprovins i det sydlige Kina. I dette fjerntliggende område herskede Kublai Khans søn, som førte krig mod kongeriget Mien, det nuværende Burma. Mongolerne vandt og Marco Polo fik mulighed for at se det meget smukke, men krigshærgede land.

Khanen var meget interesseret i verdens religioner. Poloerne havde allerede bragt ham hellig olie fra Jerusalem, men khanen ville også gerne have fat i nogle af buddhisternes hellige ting. Han vidste, at de på Ceylon, det nuværende Sri Lanka, havde en af religionens grundlægger Buddhas tænder og hans tiggerskål. I 1284 sendte Kublai Khan Marco af sted på en lang sørejse til Ceylon, hvor han skulle forsøge at købe disse attråværdige genstande. Marco købte de aftalte ting for en formue. Denne lange sørejse hjem gav Marco mulighed for at se nærmere på bl.a. Kinas og Vietnams kyster.

Marco Polo oplevede mange fremmede skikke og opfindelser i Kina, bl.a. handel med papirpenge. Andre opdagelser og opfindelser fandt vej til Europa via Silkevejen, som den gamle handelskaravanevej, der forbandt øst med vest, blev kaldt: Te og krydderier som kanel, gurkemeje, kryddernelliker, men også opfindelsen af papir, krudt og kompasset kom fra Østen.

Marcos syn på kineserne

Marco kommer flere gange i sin bog ind på kinesernes hverdagsliv. Deres levemåde og skikke imponerer ham meget, og han finder dem kultiverede og dannede: *De overgår alle andre folk i verden, hvad angår god opførsel og dannelse. De har kendskab til en mængde emner, thi de bruger*

megen tid på at studere og erhverve sig viden. Deres tale er smuk og behagelig. Når de hilser på hinanden, gør de det både høfligt, åbenhjertigt og veloplagt. Deres optræden er værdig, de er renlige ved bordet og så videre....

Flere gange i sin bog vender Marco tilbage til de dyder kineserne besidder. Han beskriver dem også som meget renlige og gode mod deres forældre. Alt i alt virker det som om at kineserne var et folk, som Marco nærrede en stor respekt og beundring for.

Den lange vej hjem over hav

Efter 17 år i Kina gik rejsen hjemad. En lejlighed bød sig for Poloerne til at vende hjem, da en kinesisk prinsesse skulle giftes i Iran, og der var brug for en eskorte. Den mongolske khan i Iran havde lige mistet sin kone, og han bad nu Kublai Khan om at sende en kongelig prinsesse. Rejsen skulle foregå over vand, for der var krig mellem nogle af de mongolske khaner inde i landet. Da Poloerne var sømænd fik de lov til at eskortere prinsessen til det fremmede land.

Rejsen hjem blev en af Marcos farligste. De forlod Kina med et følge på over 600 mennesker, dertil kom de 14 skibes besætning, som talte over 200 mand per skib. De 100 af passagerne var prinsesse Kokachins kvindelige tjenere. Der var kun 18 af mændene, der nåede frem til bestemmelsesstedet.

Undervejs blev de overfaldet, og mandskabet blev slået ihjel. Først efter 18 måneder nåede Poloerne og prinsessen til Hormus i Iran. Herfra drog de ind i landet til hoffet blot for at opdage, at den gamle khan var død, og hans bror nu sad på tronen. Broderen bestemte sig for at gifte prinsessen bort til sin søn.

Så gik det hjemad via Trabzon ved Sortehavet. Poloerne regnede med, at det ville blive en let rejse, men i Trabzon blev de overfaldet af røvere og mistede en stor del af deres rigdomme. Da de endelige nåede hjem til Venedig, var det kun med besvær, at de fik overtalt de andre om, hvem de var. Alle troede, at de var døde for længst.

En meget læst og brugt bog

Hvad der videre skete med Marco Polos liv i Venedig, ved vi ikke stort om. Vi ved dog, at han blev taget til fange og sat i fængsel i september 1298. Bystaterne Venedig og Genova var i krig i 1296-1298. På det tidspunkt var Marco Polo den rigeste købmand i Venedig. Under krigen blev han chef for en krigsgalej og taget til fange i slaget ved Curzola. I fængslet delte han celle med en forfatter ved navn Rustichello, som kom fra Pisa i Italien. Marco kunne, efter så mange år i udlandet, formodentlig ikke selv skrive sit eget sprog godt nok til at lave en bog. Derfor dikterede han bogen til sin medfange, som så skrev den ned.

Marco Polos bog "Beskrivelse af Verden" blev oversat til mange sprog, og er uden tvivl en af de vigtigste bøger, der nogensinde er skrevet. Vigtig fordi den giver os forståelsen af, hvordan europæerne igennem Marco Polo opdagede og fik kendskab til den verden, der ligger mod øst. Bogen blev flittigt læst i middelalderen, og 160 år efter skulle den blive læst af en meget vigtig person, når det gælder opdagelser af nye verdener. Columbus ønskede nemlig at rejse til Kina og læste Marco Polos bog som forberedelse. Han blev så imponeret af Marcos beskrivelser af det fantastiske Kina med alle dets rigdomme, at det lykkedes ham at få det spanske kongepar Ferdinand og Isabella til at finansiere rejsen. Han ville dog forsøge at finde en ny vej til Kina, ved at sejle vest over og derved slippe for arabernes handelsmonopoler; men den tur endte jo som bekendt ikke i Kina, men med opdagelsen af Amerika.

Handel med penge af papir

Marco Polo var en af de første europæere, der så pengesedler af papir i brug. Marco var, som købmandssøn, selvfølgelig meget optaget af handel og pengenes værdi. I Europa handlede man med guld- og sølvmønter, hvis metalværdi udgjorde den reelle værdi; altså møntens vægt og værdi udgjorde det samme. Med de kinesiske penge af papir forholdt det sig helt anderledes; de blev brugt til blandt andet at opkøbe det guld og sølv, som mønterne blev slået af i Europa. På pengesedlerne i Kina var påtrykt khanens mærke. Denne form for penge fandt Marco var utrolig smart, ikke mindst for rejsende som ham selv; penge af papir vejede meget mindre end dem af guld og sølv.

Marco fortæller i sin bog:

Storkhanen får fremstillet så vældige mængder af den slags penge, at han kunne opkøbe alle skatte i verden. Han har befalet, at alle betalinger i hver en krog af hans rige skal foretages med disse penge. Og ingen tør lade være, for de risikerer dødsstraf.

Og jeg forsikrer jer, at alle de folkeslag, han styrer, accepterer disse papirstykker helt og fuldt som betalingsmiddel, fordi de slev kan betale med samme slags penge, hvor de end er i riget, - hvad enten de nu handler med almindelige varer eller perler eller ædelstene eller guld eller sølv. Med disse stykker papir i hånden kan de købe hvad som helst og betale for hvad som helst. Og jeg siger jer: Det stykke papir, der tæller som ti mønter, vejer mindre end én.